

## ОПШТЕСТВЕНА АКТИВНОСТ

### 23-ТИ РЕПУБЛИЧКИ РАБОТНО-ПРОИЗВОДЕН НАТПРЕВАР НА ШУМСКИ РАБОТНИЦИ ОД СР МАКЕДОНИЈА

На 17 и 18 јуни 1988 година, во Кратово се одржа 23-от републички работно-производствен натпревар на шумските работници од СР Македонија. Овој натпревар беше еден од најдобрите досега одржани натпревари од овој вид, како по учеството на работните организации и покажаните резултати, така и по организирањето на придружните активности што му даваат посебно значење на овој натпревар.

Натпреварот се одвиваше по однапред изготвена програма за работа од страна на Координациониот одбор. Програмата се реализира преку соодветните комисији, однапред избрани, како што се: централната жири комисија, комисиите по натпреварувачки дисциплини, комисија за составување теоретски прашања, техничко-информативна и други помошни комисији.

Претседател на Организациониот одбор беше претседателот на Собранието на Општина Кратово д-р Никола Ѓоргиевски.

Соорганизатори на 23-от републички работно-производствен натпревар на шумските работници од СР Македонија беа:

— Сојузот на синдикатите на Македонија — Републички одбор на Синдикатот на работниците од шумарството и дрвната индустрија;

— Стопанската комора на СР Македонија;

— Републичкиот комитет за земјоделство, шумарство и водостопанство;

— Републичката конференција на Народна техника на СР Македонија;

— Сојузот на инженери и техничари по шумарство и индустрија за преработка на дрво на СР Македонија;

— Сојузот на организациите „Пријатели на шумите“ на СР Македонија;

— Шумарскиот факултет — Скопје;

— Советот на Сојузот на синдикатите на Општина Кратово;

— Општинската конференција на Сојузот на социјалистичката младина во Кратово;

— СОЗТ „Треска“ — Скопје;

— Шумско стопанство „Кратово“ — Кратово;

— СОЗТ „Македонијадрво“ — Скопје;

Домаќин на натпреварот беше Шумското стопанство „Кратово“ — Кратово. Иако спаѓа меѓу помалите шумски стопанства во Републиката, формирано само пред неколку години како самостојна работна организација, ШС „Кратово“ — Кратово мошне успешно ја оствари својата улога како домаќин на натпреварот. Благодарение на заложбата на Шумското стопанство, а посебно на неговиот директор, 23-от републички работно-производствен натпревар на шумските работници на Македонија беше добро подготвен и квалитетно одржан, согласно со правилата и пропозициите.

На натпреварот учествуваа екипи од следниве шумски организации во Републиката: Радовиш, Берово, Куманово, Делчево, Кратово, Демир Капија, Кавадарци, Прилеп, Битола, Крушево, Кочани, Крива Паланка, Охрид, Скопје и Гевгелија, вкупно 20 екипи.

Посебно треба да се истакне фактот дека на годинашниов натпревар во Кратово, дојде нова генерација шумски работници, млади и добро подготвени за стекнување нови знаења. И во наредните години треба да им се овозможи на младите шумски работници да учествуваат на вакви натпревари заради стекнување нови знаења и искуства и успешно остварување на производствените задачи.

Програмата на 23-от натпревар на шумски работници на СР Македонија е реализирана во целост, по сите дисциплини предвидени на наведената програма.

Во Кратово за време на натпреварот беа одржани сите планирани состаноци, на кои се разгледуваа прашања поврзани со активностите на натпреварот. На состаноците присуствуваа голем број поканети гости.

Теоретскиот дел од натпреварот покажа дека шумските работници слабо се подготвуваат за теоретскиот дел на натпреварот. Тоа го наметнува проблемот да се преиспита содржината на теоретскиот дел од натпреварот како и потребата од издавање соодветен прирачник што ќе им помогне на шумските работници поподготвено да учествуваат на овој дел од натпреварот.

Практичниот дел од натпреварот се одржа на доста квалитетно ниво. Домаќинот подготви и обезбеди мошне добар полигон за натпреварот.

За правилно одвивање на натпреварот и во дух на пропозициите се грижеше избрана жири комисија. Во однос на претходните години, за овој натпревар и таа беше подмладена и успешно ја изврши својата работа.

Натпреварот по дисциплината пошумување се одржа во непосредна близина на градот, крај текот на реката. И овој нат-

превар беше мошне квалитетен, а локацијата ветува дека тука ќе израсне спомен парк како трајно обележје на 23-от Републички натпревар.

Свеченото отворање на натпреварот во Кратово беше мошне успешно и пример како треба еден работно-производствен натпревар да се приближи до јавноста. Свеченото отворање се изврши на плоштадот „Маршал Тито“ во Кратово. Беа присутни околу три илјади работни луѓе и граѓани. На свеченоста говорea претседателот на Советот на Сојузот на синдикатите на СР Македонија Мирослав Георгиевски, претседателот на Собранието на Општина Кратово д-р Никола Георгиевски и директорот на Шумското стопанство во Кратово Нове Стоилков, дипл. шум. инж.

Завршната свеченост се одржа во хотелот „Кристал“ во Кратово. На оваа свеченост беа објавени резултатите од натпреварот, се изврши поделба на награди и признанија, а беше прогласена и најуспешната работна организација на шумарството во СР Македонија за 1987 година, Шумското стопанство „Кратово“ — Кратово. За најдобар работник иноватор е прогласен Никола Катана од Охрид, а за најдобра работна организација во организирањето на работно-производствените натпревари во СР Македонија беше одбрано Шумското стопанство „Јабланица“ од Струга.

На свеченоста посебно признание му беше дадено на домаќинот, Шумското стопанство „Кратово“ — Кратово.

Завршен збор на свеченоста даде проф. д-р Страхил Тодоровски, претседател на Координациониот одбор за натпревари на шумските работници од СР Македонија.

По објавувањето на резултатите од натпреварот на шумските работници од Републиката на победниците од 1 до 3 место им беа врачени признанија, дипломи и скромни награди. Беше објавен и списокот од 6 члена и 2 резерви за состав на екипата за учество на Сојузниот натпревар, кој ќе се одржи во Делнице, СР Хрватска.

#### ПОЕДИНЕЧЕН ПЛАСМАН

Пласман	Име и презиме	место	Освоени бодови
1.	Катина Никола	Кратово — Кратово	609
2.	Николов Благој	ШИК Треска Радовиш	585
3.	Димитриев Илија	Осогово — Кр. Паланка	584,5
4.	Адноновски Коле	Демир Капија	577
5.	Хаџиќ Адил	Малешево — Берово	570
6.	Куртановиќ Раман	Куманово	567,5
7.	Котевски Ефтим	Скопје	567
8.	Вранчовски Тодор	Крушево	550,5
9.	Злагков Раде	Осогово — Кр. Паланка	546

Пласман	Име и презиме	Место	Освоени бодови
10.	Јовановски Стојанче	Гевгелија	534
11.	Атанасов Крсто	Кочани	527
12.	Косовски Пејо	Кратово	519,5
13.	Муриќ Камил	Црн Бор — Прилеп	515
14.	Василев Блажо	Куманово	459
15.	Маркушев Јанче	ШК Голак — Делчево	464
16.	Имеровски Бајрам	Скопје II	449
17.	Шепендов Марко	Скопје II	426
18.	Стојменов Трајче	Битола — Пелистер	408
19.	Коцев Бојчо	Битола — Кајмакчалан	392
20.	Крстановски Горјан	Галичица — Охрид	850
21.	Костов Ацо	Осогово — Кочани	824,5
22.	Митков Трајан	Демир Капија	769
23.	Давитковски Мите	Ш.С. Крушево	767
24.	Белков Трајче	Охрид	761
25.	Марковски Марјан	Гевгелија	758
26.	Ангеловски Блажо	Берово	720
27.	Дарлишта Халим	Малешево — Берово	717
28.	Смилевски Благој	Голак — Делчево	704
29.	Трајковски Арсен	Осогово — Кр. Паланка	690,5
30.	Георгиев Драган	Кратово	688
31.	Стојанов Апостол	Црн Бор — Прилеп	675
32.	Божинов Миле	Кожув — Гевгелија	673,5
33.	Римчевски Тоде	рад. поединец	664
34.	Целадинов Џељадин	ШИК „Бор“ Кавадарци	656
35.	Николовски Миле	ШИК Караџица — Скопје	646
36.	Дулова Раман	ШС Бор — Кавадарци	638
37.	Бекири Џевџат	Кочани	636
38.	Пејчаловски Борис	Плачковица — Радовиш	629
39.	Бечваровски Јован	Охрид	624,5

Во рамките на натпреварот беше организирано и советување, кое се одржа на 17 јуни 1988 г. на тема: „Можности за искористување на ситно дрво во дрвната индустрија и за енергетика“.

За ова советување беа подготвени и презентирани пет реферати и тоа:

— „Дрвни отпадоци, нивна структура, технолошки својства и користење за енергетика“, референт д-р Страхил Тодоровски;

— „Учество на отпадците од дрво во шума и можни технологии за нивно искористување во условите на СР Македонија“, референти д-р Станојко Ангелов и д-р Димитар Крстевски;

— „Можности за подигање и одгледување насади за производство на енергетско дрво во СР Македонија“, референт д-р Димитар Батковски;

— „Отпадоци при преработката и обработката на дрво на индустриски погони“, референт д-р Велко Стефановски;

— „Сеча на шумите во СР Македонија, со посебен осврт на дрвниот отпадок и општествено-економските ефекти при неговото користење“, референт д-р Блажо Димитров.

И ова советување покажа дека на овие научни и стручни собири, во рамките на натпреварите на шумските работници, се одбираат мошне актулни теми со пошироко научно и стручно значење. Темата која беше поставена на советувањето во Кратово има многукратно значење како за структурата, науката, така и за општеството. Од ова советување беа донесени и усвоени заклучоци, кои се доставени до повеќе организации и соодветни фактори, како и до организаторите на натпреварот.

Од поднесените реферати и содржајната дискусија се потврди дека во нашата Република за нормален и правилен развој на стопанството се чувствува недостиг на енергија. Се вложуваат напори недостигот да се ублажи што е можно повеќе со супституција од домашни извори, а во кое виден придонес може да даде и шумарството преку едно поосмислено и научно стопанисување со шумите и подигање на нови.

Со таа цел научниот и стручниот кадар од областа на шумарството во СР Македонија на ова советување ја загледа можноста, во рамките на стопанисувањето со шумите и преработката на дрвото да се преземат потребни мерки за рационално користење на дрвото. Познато е дека во процесот на користење на шумите и при преработката и обработката на дрвото, значителен процент од дрвото останува в шума или во преработувачките капацитети, како ситно отпадно дрво. Тоа дрво до скоро, а добар дел и денеска, претставува неискористена суровина. Меѓутоа, со пошироко залагање на стопанските организации, со воведувањето посовремена опрема во технологијата на работењето и со помош на општествената заедница, оваа суровина може да се вклопи за корисни намени, па и за производство на енергија.

На советувањето беа донесени и усвоени повее заклучоци, кои во иднина треба да се реализираат од шумското стопанство и дрвно-преработувачките капацитети или пак да послужат како исходен материјал и иницијатива во натамошното планирање за рационално користење на дрвото за која било технологија.

1. — Врз основа на изложувањата се констатира дека во рамките на шумското стопанство, индустријата за преработка на дрвото и некои земјоделски култури, годишно може да се добие околу 350 илјади тони воздушно суво гориво, кое може да се употребува во најголема мера за енергетиката, а еден дел и за преработувачката индустрија.

2. — За успешно реализирање на користењето на ситното отпадно дрво од шума, се наметнува прашањето за менување

на досегашните методи и техника на работата. Имено, техниката на користењето мора да се менува, покрај сегашниот начин да се воведуваат и посовремени достигнувања. Таму каде што има услови, да се работи по дебловна, односно стебловна технологија. Овие технологии имаат, покрај технолошката, и економска предност пред класичната технологија.

3. — Отворање на шумите и разработка на нивната комуникативност треба темелно и сестрано да се спроведува, така што густината на сообраќајниците што поскоро да достигне свој оптимум. Паралелно со тоа, поодделните категории сообраќајници да бидат правилно распоредени, водејќи сметка дека секое катче од шумата треба да биде пристапно за стопанисување.

4. — Секоја шумско-стопанска организација, според можностите, треба посмело да оди во механизирање на процесите, особено во случајот на користење на ситното отпадно дрво. На тој начин посигурно може да се реши економскиот проблем на ова дрво.

5. — Покрај некои постојни и испробани методи, за дотур на ситното дрво треба да се пронаоѓаат и нови методи што полесно може да се прилагодат кон соодветната механизација за работа (приклучоци во вид на конзоли на задниот дел на трактор, санки и др.).

6. — Подготовката на товарот на ситното дрво за дотур од местото на сеча до извозниот пат, до колку со технологиите тоа не е решено, да се врши во процесот на израбока на шумските сортименти.

7. — Ако условите се поволни, треба постапно да се воведува производство на иверка, која да се изработува од ситното дрво од проредите, остатоците при кроење, евентуално дрво од извршени ресурекции и други мелиоративни зафати. Шумско-производствените организации да стапуваат во контакт со консуматорите на иверка и со договори да обезбедат нејзин пласман во одреден период. За производство на иверка можат две и повеќе организации да користат еден агрегат.

8. — На шумарството му се нужни инвестиции под поволни услови и тоа: за отворање на шумите, за набавка на опрема, за модернизирање на процесите. Така заедницата треба делумно да интервенира, оти шумарството како слабо акумулативна стопанска гранка и гранка која произведува суровина, тешко сама може да ги реши сите проблеми.

9. — Во светот се вршат опити со подигање и одгледување шуми за добивање маса за енергетика. Во нашата Република има голени и непошумени површини. Еден дел би можел да се ангажира за опити, односно за подигање вакви шуми. Нивната опходња и доста куса, а најчесто се употребуваат брзорас-

течки видови дрвја. За почеток би се користеле средствата насочени за регенерација на шумите. Дрвната маса од овие шуми делумно може да послужи и во дрвната индустрија. За подигање на овие шуми, секако, треба да се изврши консултација со научно-истражувачките организации.

10. — Ситното дрво и другите отпадоци што настануваат во процесот на преработката и обработката на дрвото, треба плански, рационално и исцело да се прибираат, без оглед на нивната форма, димензии и квалитет. Нивното користење може да се врши од страна на самиот стопан — производител, а вишокот да се дистрибуира на други организации, кои имаат специјализирани погони за преработка (брикетирање или друго).

11. — Во Републиката веќе се подигаат посебни погони за брикетирање на дрво. Тоа, по правило, треба да се врши од ситното отпадно дрво, како најевтина суровина. Технологијата е позната. Подигање на погоните за брикети треба плански да се изведува, така што на еден погон да му се овозможи да има доволно суровина за добивање на околу 5 илјади тони брикети. При вакви услови, производството би имало сигурна рентабилност, а би користело евтина суровина.

12. — Погоните за производство на брикети пожелно е да сметаат и на суровина од земјоделските култури, особено од дрвенестите растенија, меѓутоа, не се исклучени и зелјестите (стеблики од сончоглед, афион, пченка, оризова арпа и друго).

13. — Проредниот материјал од четинарските култури, подигнати на голините, што не е годен за технички цели, задолжително да се собира и преработува во масата за енергетика. Погоните за брикетирање треба да ја користат оваа маса како додатен дел на другите дрвни видови.

14. — Ситното отпадно дрво од шумите, крупни и ситни отпадоци од примарната преработка и финалната обработка на дрвото и друго отпадно дрво, што претставуваат суровина за енергетика или за дрвната индустрија, треба да добијат свое место меѓу другите сортименти.

15. — Научно-истражувачките организации треба што поскоро да преземаат истражувања во насока на установување на видот, количеството, формата, квалитетот и друго на разните видови отпадоци. Исто така, тие треба да ги истражат најповолната технологија и опрема за нивното добивање, преработка и областа на употребата.

16. — Да се образува фонд за изведување на научно-истражувачките работи, со учество на стопанството.

М. С.